

dřívějšího stavu (Ehrenzweig, Privatrecht, I., § 246 čís. 5, Mayr, Bürgerliches Recht, I., § 241 d), sb. n. s. čís. 6015). S ním mohl býti ovšem spojen návrh na zjištění, že žalovaným nepřísluší právo sváděti vodu se svého pozemku na pozemek žalobců. (Hora, Civilní právo procesní, II., str. 156.) Ale o těch podmínkách není v žalobě a v řízení v první stolici zmínky. Žalobci je tvrdí v pravdě teprve v dovolání. Je těžko věriti, že žalobci považovali první část žalobního návrhu za návrh určovací. Spíše je míti za to, že podali onen návrh podle staré praxe, která s oblibou předběžnou právní, otázku o neexistenci služebnosti, dávala zjistiťi rozsudečným výrokem a rozsudkem nutila podlehnuvší žalované, by tuto neexistenci uznali. Tento výrok však nemá smyslu vzhledem k ustanovení exekučního řádu o exekuci k vydobytí plnění a opomenutí. Z toho usuzuje dovolací soud, že podle obsahu žaloby mínili žalobci žalobní návrh jako jediný návrh na plnění a zbytečně žádali, by předurčující otázka o neexistenci služebnosti byla zjištěna rozsudkovým výrokem. Zmíněný návrh nelze tudíž považovati za určovací žalobu ve smyslu § 228 c. ř. s. Proto je dovolání bezdůvodné.

Čís. 8700.

Při výpočtu náhrady podle § 921 obč. zák. jest přihlédnouti k tomu, jaký by byl majetkový stav obou stran, kdyby nebyvalo došlo k plnění smlouvy. Totéž platí i o náhradě podle § 920, druhý odstavec, obč. zák.

(Rozh. ze dne 8. února 1929, Rv I 1020/28.)

Žalobci, jako postupníci manželů M-ových, domáhali se na žalované tělocvičné jednotě zaplacení 21.000 Kč, za užívání tělocvičny z důvodu, že ze smlouvy o její koupi sešlo, ale spolek užíval od doby koupě tělocvičny z důvodu koupě a neplatil za užívání, naopak bral sám od prodatelů úplatu. **O b a n i ž š í s o u d y** žalobu zamítly.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Pro výměru náhrady jest směrodatné ustanovení § 921 obč. zák. podle zásady, by vše vráceno a nahrazeno bylo navzájem tak, by žádná strana na škodu druhé neměla zisku. Je to výrazem všeobecné, již v římském právu uznávané zásady, by se nikdo ze škody druhého bez důvodu neobohatil (srov. § 1447 obč. zák. a motivy zákona ve zprávě justiční komise ke III. dílčí novele str. 166 až 169). Je tedy rozhodné, jaký měli kupitelé, manželé M-ovi, prospěch z plnění smlouvy a jakou z toho utrpěli újmu, a na druhé straně jaký prospěch a jakou újmu měl z plnění

smlouvy žalovaný spolek. Podle toho jest pro výpočet náhrady přihlédnouti k tomu, jaký by byl majetkový stav obou stran, kdyby nebývalo k plnění smlouvy došlo. Podle smlouvy nájemní ze dne 22. února 1922 byli by žalobci dostávali plat ze zábav, pořádaných žalovaným spolkem a Osvětovým svazem, a to 30% čistého zisku. Nebývali by platili nic žalovanému spolku za užívání, kdyby sami tělocvičny podle smlouvy použili, a mohli míti po případě i zisk z toho, že by podle smlouvy propůjčovali užívání tělocvičny jiným osobám, spolkům nebo sdružením. Znamená tedy škodu prodatelů, co jim ušlo na podílu zisku ze zábav obou spolků, což ostatně žalovaný spolek uznává, ale po případě dále i to, co jim ušlo proto, že nemohli sami užívat podle smlouvy nájemní tělocvičny ve svůj prospěch a propůjčovati ji jinak na svůj účet, a dále to, co manželé M-ovi žalovanému spolku ze zábav skutečně zaplatili. Manželé M-ovi podle dosavadních zjištění neměli z plnění kupu výhod, protože je žalovaný spolek nezbavil pohledávky, kterou měl převzít, ani jejího úročení, ani placení daní a břemen z tělocvičny. Že manželé M-ovi měli jiné výhody ze splnění smlouvy, nebylo dosud tvrzeno. Žalovaný spolek ušetřil při nejmenším 30% zisku ze svých zábav, který měl dle nájemní smlouvy manželům M-ovým odvádět. Měl po případě i další zisk z toho, že užíval tělocvičny již z důvodů koupě a s ní disponoval, jednak z neomezenosti užívání, jednak z toho, že propůjčoval svobodně užívání jiným. Nelze souhlasiti s názorem dovolatelů, že jim žalovaný spolek má nahraditi škodu ve výši úroku z pohledávky 100.000 Kč, která měla býti převzata podle kupní smlouvy, neb aspoň to, co by měl nésti jako poživatel tělocvičny, který ji nabyl kupem podmíněně podle zásad § 696—708, 613 a 512 obč. zák. Vždyť všeobecná zásada, že bezelstný držitel může bez náhrady podržeti užitky, jest pro případ, že sejde se smlouvy, prolomena ustanovením § 921 obč. zák. a nejde ani o použití zásad §§ 613 a 512 obč. zák., nýbrž náhrada pro případ sejiti se smlouvy se vyměřuje podle zvláštního ustanovení § 921 obč. zák. Ani náhrada podle § 920 druhé věty obč. zák. neděje se s hlediska oněch ustanovení obč. zák. podle toho, čeho by strany dosáhly, kdyby ke splnění smlouvy došlo, nýbrž podle hlediska, čeho dosáhly nebo pozbyly tím, že plnily. Nerozhoduje proto v tomto případě, jaké bylo přiměřené nájemné z tělocvičny. Manželé M-ovi neměli podle smlouvy nájemní ze dne 21. listopadu 1922 možnosti volně tělocvičnu pronajmout a docíliti tak přiměřeného nájemného. Jeho úbytek tedy není jejich škodou a mohli by se přiměřeného nájemného domáhati jen, kdyby bývali měli možnost volně tělocvičnu pronajmouti. Proto nemá významu, jak znalec přiměřené nájemné odhadoval beze všeho zřetele k nájemní smlouvě ze dne 22. listopadu 1922, a řízení odvolací není proto vadné, že nebyl vyslechnut znalec původní, a také není se třeba obírat tím, zda v postupu odvolacího soudu v tomto směru tkví vada odvolacího řízení a zda mělo dobrozdání znalecké býti doplněno. Také není rozhodno, jak vykládá odvolací soud znalecký posudek o přiměřeném nájemném, a předpokládá-li proti spisům, že znalec je určil 10—12 Kč denně pro případ jen občasného používání, ač prý znalec

měl při takové ceně na mysli užívání stálé. Rovněž není rozhodno, zda podle kupní smlouvy mělo na žalovaný spolek přejítí úročení pohledávky 100.000 Kč teprve od splnění depurace, a předpokládá-li to odvolací soud neprávem nebo proti spisům. Dovolatelé mají však pravdu, vytýkajíce, že nemají nárok jen na přiměřené nájemné podle místních poměrů dosažitelné, nýbrž že mají nárok na náhradu tak, aby nebyla obohacena žádná strana na úkor druhé, jak bylo shora ukázáno. Otázkou viny na tom, že se smlouvy sešlo a nebyla splněna, kterou dovolatelé nadhazují, netřeba se obírat proto, že došlo podle dopisů ze dne 8. ledna a 16. ledna 1925 k rozvázání smlouvy, ujednané toliko podmíněčně, s obapolným souhlasem, a žádná ze stran ani v první stolici neuplatňovala nárok na náhradu škody z důvodu odpůrcova zavinění. Ježto však nižší soudy neřešily případ s hlediska § 921 obč. zák., nýbrž jen úvahou o přiměřeném nájemném, jež v tomto případě vystihuje okolnosti pro náhradu významné a nezjistily, jakou škodu utrpěli manželé M-ovi ze splnění a jaké z toho měl žalovaný spolek výhody, po případě naopak škody, zůstalo řízení v nižších stolicích kusé a bylo proto rozsudky nižších soudů zrušiti a naříditi, jak se stalo.

Čís. 8701.

Úrazy při jízdě s vozíky a s dresinami po železničních kolejích spadají pod zákon o ručení železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.

Jest povinností železničního podniku, by učinil veškerá opatření, jež jsou podle zkušeností a technické vědy s to zabrániti úrazům a jež lze od něho rozumně žádati, a nemůže se vyvíňovati tím, že bylo postupováno tak, jak bylo nařízeno, nýbrž jen tím, že byly nařízeny a šetřeny všechny opatření, jež případ vyžadoval (§ 1299 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 8. února 1929, Rv I 1420/28.)

Automobil žalobcův srazil se na přejezdu hlavní trati s dresinou, na níž byly naloženy pražce. Žalobní nárok na náhradu škody proti dráze neuznal procesní soud první stolice důvodem po právu, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. **Důvody:** Nehoda stala se srážkou žalobcova automobilu, na němž jel žalobce se svým šoferem, s pracovním vozíkem železničním (dresinou) jedoucím po trati. Zjištěno bylo, že v místě nehody je dráha i silnice v úplné rovině a že šofér, příjíždějící od L., nevidí dobře na trať pro stromy a živý plot — že však přední dělník K. podle předpisu asi 50 m před přejezdem začal pískat na píšťalku, že dělníci neslyšeli příjíždějící automobil troubiti, že při srážce zůstali žalobce a šofér v autu seděti. Provoz dráhy řídí se přesnými předpisy a i provoz v určitých částech trati jest upraven úřady nadřízenými a dozorčími. Bylo-li v souzeném případě zjištěno, že byly veškeré předpisy zachovány, nemůže soud přes to přikládati žalované straně vinu na nehodě proto, že opatření ta nebyla dostatečná.